

Inserati se sprejemajo in velja trisopna vrsta:

8 kr., če se tiska 1krat,
12 " " " " 2 "
15 " " " " 3 "

Pri večkratnem tiskanju se cena primerno zmanjša.

Rokopisi

se ne vračajo, nefrankovana pisma se ne sprejemajo.

Naročnino prejema opravništvo (administracija) in ekspedicija na Dunajski cesti št. 15 v Medijatovi hiši, II. nadstropji.

SLOVENEK.

Političen list za slovenski narod.

Po pošti prejemam velja:

Za celo leto . . . 10 gl. — k
Za pol leta . . . 5 " — "
Za četrt leta . . . 2 " 50 "

V administraciji velja:

Za celo leto . . . 8 gl. 40 kr.
Za pol leta . . . 4 " 20 "
Za četrt leta . . . 2 " 10 "

V Ljubljani na dom pošiljan velja 60 kr. več na leto.

Vredništvo je Florijanske ulice štef. 44.

Izhaja po trikrat na teden in sicer v torek, četrtek in soboto.

Govor poslanca Fanderlika.

(Konec.)

Zdaj pridem do veleštovanega gospoda poslanca za Hebsko trgovinsko zbornico. Gospod Plener je specialiteta v tej zbornici, denarne zadeve smatra on kot svoj lovski okraj. (Veselost na desni.) In če gospod Carner misli, da ministerstvo sedi v sobi, kjer ljudi trpinčijo, tako je gospod Plener tisti, ki ima pravico, trpinčiti vsacega denarnega ministra. (Veselost na desni.)

To je delal še pod ustavovernimi vladami in to dela tudi zdaj, ob enem pa napada tudi večino. Posebno o narodnostih se je jako čudno izrazil, da mu nikakor ne sme obveljati.

On je pristaš liberalne stranke. No, ali ni liberalna stranka zbudila narodne prepire? Začelo se je s francozsko prekucijo, kjer se je tlaka odpravila, in od tam je šlo narodno zburjanje čez Nemčijo in do nas.

Gospodje, v Avstriji živi mnogo narodov, in ideja narodnosti zamogla bi Avstriji nevarna postati, če se ne bo pametno vladalo. Treba je spoštovati zgodovinske in narodne pravice, da bodo vsi narodi v Avstriji našli svojo brambo. (Dobro! na desni.) Narode tlačiti je zamogel še absolutizem, ustavna država pa tega ne sme. (Dobro! na desni.) Če se govori o panslavizmu, da je sovražnik Avstrije, moram tu navesti izrek nemškega moža, g. poslanca Greuterja (smeh na levi,) da je slovanstvo Avstriji le potem nevarno, ako bi se v državi zatiralo. (Tako je! na desni.)

Mi ne potrebujemo nič od panslavizma, mi smo tu v Avstriji ponosni na svoje prirodno in zgodovinsko pravo, ter hočemo Avstrijanci ostati (dobro! na desni), toda mi ne čemo nemške Avstrije, ampak v taki Avstriji, kakor jo misli g. ministerski predsednik, da bo pravična vsem narodom. (Dobro na desni.)

Gospodje, vsi ti govorniki so napadali našo stranko, in nam očitali, da vlado podpisamo samo zato, da dobimo od nje kake koncesije.

Prašam vas pa, ali smo kedaj prosili za kako stvar v svojo osebno korist ali za naše prijatelje, ali smo zahtevali, da se nam dovolijo kake banke ali železnice ali kaj takega? Če smo pa zahtevali, kar je v korist našim volilcem in do česar imajo pravico, ali je to kaj hudobnega?

Vi zmiram pravite, da imate le korist države pred očmi, nam pa očitate, da le vsak za svojo deželo skrbimo. Znano pa je, da vsaka stranka misli, da je to, kar ona hoče, celi državi v korist, in v tej misli živite tudi vi. Tudi mi pa lahko rečemo, da je to državi v korist, kar mi zahtevamo, in nas je več, sestavljeni smo iz raznih dežel, dokaz, da imamo prave misli, ker so v našem programu zedinjene tako različne dežele.

Ko nas Čehov ni bilo v državnem zboru, ste nam očitali, da zanemarjamo koristi svojih volilcev, ker se obravnav ne udeležujemo. Tačas ste rekli: le v zbor pridite, tukaj boste vse dosegli, kar želite.

Mi Moravci smo prvi sledili temu vabljenemu klicu Pa kako ste nas tukaj sprejeli? Dovolite, da vam to v spomin pokličem.

Koj potem, ko smo ustopili in povedali uzroke, zakaj smo ustopili, razžalil nas je tačasni minister Auersperg s tem, da je rekel, da mi nismo ustopili iz proste volje, ampak da nas je k temu prisilil nek od njega ustanovljeni listič na Moravskem. (Dobro! na desni.) Ko je to rekel, prikimal mu je tedajni kmetijski minister iz Moravske, ki je hotel kredit malih posestnikov menda s tem povzdigniti, da nam je založne pobral, pozneje pa je kot kupčijski minister železnicam podpore dajal. Tako se je z nami delalo, visoka zbornica pa je k temu ploskala. (Veselost na desni.)

Ko smo se pritožili, da se nam šole ponemčjujejo, rekel je tedajni naučni minister, da je to že prav in da bo še naprej tako delal. (Čujte! na desni.) Tudi tem besedam je zbornica ploskala.

Tako je delal Stremayr, in tako Lasser.

Ko sem vlado prašal, zakaj pri volitvah vsi uradniki proti nam delajo, odgovoril je minister Lasser: „Ne vem sicer, če je to res, kar pravite; pa če vam to ni všeč, kar uradniki delajo, je pa meni všeč, že zato, ker se vam ne dopada. (Veselost na desni.)

In tačasni govorni minister Unger je rekel, da hoče vlada vedno služiti le ustavoverni stranki, nam pa je rekel, da za našo naklonjenost in naše zaupanje nič ne porajta in da bi si v nesrečo štel, ko bi naša stranka njemu

Kotorsko ustje ali Boka.

Po jugoslovanskih svedokih, priobčil August B—c.

Kotor je naj južnejši del našega širnega carstva v spodnjem kotu Dalmacije napram jugoiztoku. Ta najiztočnejši predel Dalmacije se razprostira okoli zaliva imenom Boka, ali „kotersko učje.“ Kotorski zaliv, v starem veku imenovan Sinus Rhizonius je dolg 4 milje ali 29 kilom, in se deli na več manjih zatonov.

Ko vir življenja s svojimi pojemajočimi žarki krasi slemena skalnatih gorskih velikanov, človeku se dozdeva, da se nahaja v tolikanj od starodavnikov opevanih hesperidnih vrtovih. Nepopisljiva krasota, čin svojeglavnih Fat obdaja divno okolico. Okolica kotorskega zaliva, ako prav kraševita, kamenita je zelo plodna, še najbolje obdelana v celej Dalmaciji. Dobronaseljena broji še do 40000 stan. V srednjem veku je spadal severni del Boke pod Travunjo in južni pod kneževino dukljansko ali zetsko. Konci XII. stoletja je Boka pripala srbskim vladarjem in pod istimi ostane do izumretja Nemanjčev. A koncem XIV. stoletja spade večidel Boke pod državo bosansko in v XV. stoletju se je predal en del pod zaščito Bene-

čanov, med tem, ko nadostalom zavladal Turčin. Ali Benečani polagom potisnejo Turčina iz onih krajev tako da je koncem XVII. stoletja cela Boka bila v njih vlasti. Oni nazivajo Boko s posebnim imenom, Albanija veseta, in to je trajalo do pada republike po Napoleonu I. l. 1797.

Tej okolini je mesto Kotor. Ono leži na črnogorski meji, se prostira v dnu zaliva na skrajni jugo-iztočni meji kotorskega zatona; na podnožju strmega brega imenovan Krstac, ki je eden obronkov črnogorske planine Lovćen.

Od severne in južne strani obtekata mesto dva potoka: Reka in Gorčič in tako stoji Kotor na poluotrovu. Kotor je vtrjeno mestice. Od zapadne, severne in, južne strani ga obdaja močno obzidje do 28 čevlj. visoko in ga popolnem zakriva. Osobito obzidje na zapadni morsko stran je jako čvrsto z nasipi in drugimi vtrdbami prevideno. V ostalem je zidovje zaradi mnogih prav močnih potresov tu pa tam popokalo. Napram meji črnogorske, mestu na iztočni strani, se nad njim vzdiguje trdnjava sv. Ivan na bregu, kipeča nad ostalim do 300 metrov.

Ona je spojena z mestnimi zidanimi. Izven te se nahaja tudi mnogo drugih trdnjav. V obrambo mesta služi trdnjava imenovana sv.

Trojica, ki se dviga jedno uro hodá mestu na jug; ta brani budvaanske strani.

Mesto broji do 3000 stan., je glava celemu okraju in sodstvu, zatim stolica katoliškemu in grško-iztočnemu škofu. Ima realno gimnazijo in dve ljudski šoli; svoje gledišče, 2 čitalnici (srbsko in hrvaško) in pevsko društvo. Kjer stoji dan denes Kotor, stalo je nekdanje rimsko mesto Acrivium in Plinij ga zove: Akravij rimski grad (oppidum).

V VII. in VIII. stoletju se zove mesto Decadarum. Leta 840 pripluje v Boko Saraceni ali Arabi in osvojivši si razvaline mesta Roso in grad Decadarum. Ali kmalo si pomore tako, da že l. 925. se spominja v njem sedež škofijstu (ecclesia catharitana). V polovici X. stoletja je spadal Decadarum, a že hrvatsko-srbski Kotor z drugimi mesti in gradovi Dalmacije pod bizantinske carje. Tedanji car Konstantin zgodovino pisec slavjanskih reči (Jugoslovanov) opisuje Kotor in Boko takisto: „Mesto Decatera znači „ožina“, kajti morje skozi tesni predor se do 20 rimskih milj v kopno razteza; in grad leži v kotu zaliva. Naokolo ga obdajajo visoke planine, da po leti vidi solnce še le, ko ono stopi sredi neba, a po zimi ga ne vidi. V tem mestu je shranjeno truplo sv. Trifona. Hram temu svetniku je okrogla zgradba.“

zaupala. Tako so z nami delali v tej zbornici. In kako se nam je godilo zunaj zbornice?

Od leta 1861 ni bilo nobene vlade, katere bi bila pravico tako z nogami teptala, kakor ustavoverna vlada. (Dobro! na desni. Oho-klici na levi.) Vsi uradniki od cesarskega namestnika do zadnjega briča so bili v službi ustavoverne stranke, in še zdaj imajo ta strah v kosteh. (Prav res! na desni.)

Potem so prišli naši bratje iz Češkega v to zbornico; zgodilo se je to že pod drugo boljšo vlado. Misli je bilo, da jim boste prijazno naproti prišli, ko ste jih prej tako vabili. Toda vse, kar smo mi zahtevali, ste hoteli odbiti; in če je večina za nas odločila, ste nam vsak dar vsaj z grenkimi besedami oskrnili. Tudi pretenja in grožnje se niste sramovali. Eden od vaših nam je rekel: „le sklepajte, kar hočete, ker imate večino; kadar pa naš čas nazaj pride, bomo vse to kakor z gobo zopet zbrisali. V gosposki zbornici pa se je nek stari gospod jokal, ko smo mi Čehi dobili svoje lastno vseučilišče. (Smeh na desni.) Kaj imamo pričakovati od takega narodnega fanatizma? (Smeh na levi — Dobro! na desni.)

Zdaj boste vedeli, zakaj vladi proračun potrdimo. Res morajo volilci težke bremena nositi, pa eno tolažbo jim prinesemo domu, da imamo na čelu države vlado, ki ni iz vaše srede vzeta. In kakor je nek laški pesnik v spevu „il delenda Cartago“ vsako drugo vrsto sklenil z besedami „e non vogliamo Tedeschi“ (Nemcev pa nečemo), tako tudi jaz vam zakličem: mi hočemo ravnopravnost vseh narodov, pa nobene ustavoverne vlade, mi hočemo uredjeno gospodarstvo, pa nobene ustavoverne vlade, mi hočemo dobro pravosodje, pa nobene ustavoverne vlade (veselost na desni), mi hočemo močno Avstrijo, pa nobene ustavoverne vlade. (Ploskanje na desni.)

Gospodje, vedno nam očitajte, da je sedajna večina jalova, da nič sadu ne obrodi in nič koristnega ne sklene. To očitanje je neopravičeno. Pa če bi to prav res bilo, eno veliko zaslugo imamo vendar, namreč to, da držimo in podpiramo sedajno vlado, in to ho-

čemo tudi zanaprej storiti. (Dobro! na desni — smeh na levi.) Gospodje, ne mislite, da me boste s svojim smehom ostrašili. Mi hočemo to vlado podpirati, ker jo imamo za pošteno in pravično. (Dobro! na desni.) Nikar si ne domišljajte, da so bomo mi sprli. Tudi v zakonu je včasih prepir, pa bedak bi bil, kdor bi na tak prepir zidal. Videli ste, kako smo se zadnjič hitro zedinili, ko je bila nevarnost blizu. (Smeh na levi.) Tako bomo tudi v prihodnje delali in svoje težnje na malo mero skrčili, ako korist države to zahteva, ker za blagor in moč države smo pripravljeni kaj žrtvovati. Iz teh vzrokov bom za proračun glasoval. (Živo ploskanje na desni.)

Politični pregled.

V Ljubljani 24. februarja.

Avstrijske dežele.

Na Ogerskem se tudi hodujejo nad nemškimi „schulvereinom“, kateri je začel svoje roke raztezati tudi po ogerakih pokrajinah. „Pester Lloyd“ pravi, da je jako predrzno od nemške države, da se ona vtika v tuje zadeve, in daje nemškim nemirnežem in profesorjem tak svet, naj začnejo svet naj prej na Nemškem popravljati, kjer je dosti nerodnega in napačnega. Ako bodo Nemci tako postopali, pravi list, potem se bo res osnovala velika zveza zoper Nemčijo.

„Politik“ poroča, kako je bilo pri znani, važni volitvi velikega posestva v Pragi. Volitev je trpela celih 12 ur in so morali volilci ves ta čas v volilni sobi stati. Za česko konservativno stranko je glasovalo vse odličnejše plemstvo, tako 10 knezov, 32 grofov in mnogo baronov. Za „chabrusovo“ stranko pa so stali bogati judje, fabrikanti, nekaj „žlahtnih“ nemških kmetov od pruske meje pa Auerspergi in njih prijatelji.

Poljski poslanec Hausner hoče v državnem zboru staviti nasvet, naj bi država živinsko sol po nizki ceni prodajala, da bi se živinoreja povzdignila.

Česko vseučilišče se ima še letos odpreti, in sicer se bo začelo z pravoslovno in

modroslovno visoko šolo. Huda je bojda za prostore, ker bi morali zdaj dve univerzi v tistih prostorih biti, kjer je bila prej ena. Čehi hočejo, naj se sozida za česko vseučilišče novo poslopje.

V državnem zboru se je Rusin Kulačkovski pritožil čez Poljake, da so tiste Rusine, ki so zdaj zavolj veleizdaje zaprti, po nedolžnem ovadili, ker o veleizdaji pri njih ni govora, ampak le o brambi zoper poljsko nasilje.

Tudi je državni zbor sprejel izjemno postavo zoper ustaške Dalmatince. Monti se je sicer potegnil za Krivošijance in jih zagovarjal nekoliko, kar se rojaku ne more zameriti, vendar je večina sprevidela, da se v takem slučaju se ne more milost za pravico deliti, sicer veljava države škodo trpi.

Iz bojišča na jugu ni nič posebnega poročati. Pač se tu pa tam vdarijo, pa odločilnih udarcev še ni bilo. Najbolje bi bilo, da bi Hercegovce pamet srečala, da bi se z lepa podali, saj morajo sprevideti, da nič ne opravijo, ako jim od zunaj ne dojde pomoč, za kar pa nimajo dosti upanja.

Vnanje države.

Skobelev! brez konca in kraja, to je evropski pogovor. Njegove besede se grozno pretiravajo, zavijajo, da celo take besede se mu podtikajo, ki jih nikdar govoril ni. Saj Skobelev ni niti car, niti diplomat, nerazumno je, čemu se njegovim izjavam taka važnost pripisuje. Oa je hlapec svojega cesarja in kar ta ukaže, mora storiti, ali mu je povšeči ali ne. Oa govori, kar mu na misel pride, in ravno s tem kaže, da ni diplomat, čeravno je dober in hraber vojskovodja. Sicer pa je car že poklical Skobeleva iz Pariza domu in ga bo menda oštel, zakaj tako nepremišljeno govori.

„Politiki“ se iz Petrograda piše, da je vse laž, kar nemški listi pravijo, češ, da Rusija k vojski sili in da ruski listi zoper Avstrijo ščujejo. Nasprotno pa vsi ruski listi brez izjeme le to povdarjajo, da se morajo bosanske zadeve na kakem novem kongresu uravnati. Od vojske z Rusijo smo tedaj še precej oddaljeni.

To pa je res, da Bizmark snuje neko

L. 1067. je kotorsko škofijstvo bilo odredjeno od šplitskega in podredjeno nadbiskupiji dukljansko-barskeje. Početkom XII. stoletja pripade škofija zajedno z mestom Dubrovničanom. Še v X. stoletju je Kotor spadal pod vrhovno oblast bizantinskih carjev; ta je, kakor tudi druga dalmatinska mesta imel lastno upravo in pravice.

Potem, ko so mesta severne ali prave Dalmacije priznala Kolomana svojim kraljem l. 1102—1115, ostane Kotor tudi še zvest Carjigradu.

Bizantinski carji se zadovoljejo puhlim vrhovništvom, dočim se Kotor liki Dubrovnik, sam vlada; ko prosta občina. Ako je imel Kotor mir pred carji v Bizantu, tim več so si prizadjali sosednji kralji tudi knezi dukljanski ga pripraviti pod prejšnjo oblast. Kasneje so si mnogo prizadevali tudi raški veliki župani, da si ga pokore. Osobito glasoviti Štepan Nemanja osnoveatelj srbske države. L. 1166. je Kotor še v bizantinskih rokah, marveč je tu tedaj stoloval vojvoda Izak; carja Emanvela namestnik za južno Dalmacijo in Dukljo (Dioclea v sedanji Črni gori). Potem so se raški veliki župani in kakor Štepan Nemanja še bolje brigali, da si ga pokore, in to zaradi pota na morje. Osobito l. 1168. se bori Št. Nemanja za Kotor. Ali dokler je živel car Emanvel, mu ne more zavladati. Po Emanve-

lovej smrti l. 1180. postane še le gospodar Kotora Št. Nemanja. Prvikrat se spominja Št. Nemanja, ko vrhovni zaščitnik Kotaru v jedni listini od l. 1186., a l. 1195. je on že pod vrhovno oblast sina Nemanju, Vukana, kateremu je oče izročil Dukljo, južno Dalmacijo in Travunjo, da v njegovem imenu opravlja ali vlada.

Kotor se je vladal v tej dobi, kakor ostala dalmatinska mesta. L. 1124. se spominja načelnik mesta neki prior Mela, koji se je s škofom Vukom in drugimi mestnimi plemenitniki sestal na glas zvona v sabor; ta in tudi hram sv. Trifonu nadari nekojim zemljiščem. L. 1166. spominjata se kotorskim škofom Maius in načelnikom Vita (Živković). Sledeče leto 1167. podnačeloik mesta sklene prijateljsko zavezo s Kačići; posledni se zavezuje, da ne bodo več na morju nadlegovali Kotor z ladjami, in to od Molunta do Prevlake. Malo zatim l. 1181. sklenejo mir in prijateljstvo s sosednjimi Dubrovničani; tedaj bil je načelnik Dubrovnika knez Trifon Koterčan s s nekojimi plemenitniki. L. 1186 se v Kotoru nastavi poverjenik velikega župana Št. Nemanje, stotnik Juraj. Ta z mestnimi sodniki, od Nemanje namestjenih, skliče glasom zvona sabor vseh plemičev iz Kotora, da razprave tu v nekojih vredbah gledé kmetov. L. 1195. utemelji neki Maver, sin Audreju Catafrangi

s svojo ženo Buvno (Blagojico) hčerjo, priorju Vasilju cerkev na čast sv. Luku in za spasenje svoje duše. Iz teh podatkov se razvida jasno, da Kotor skozi celo XII. stoletje je bila svobodna plemička občina, imajoča načelnike in zbor, v koji so zahajali vsi plemiči, da razpravljajo, gledé občinskih zadev.

Naj bi niti višji niti podložni nikoli ne pozabili! Pri nedavnem odgovoru in zgovoru je minist. predsednik grof Taaffe lep izrek izvrstil: „Avstrija ne sme biti izključljivo niti nemška, niti slovanska, ampak mora biti ravno in edino Avstrija“. Pravo! Avstrija naj dá vsakemu svoje in bo Avstrija ostala in mi vsi — srečni, zadovoljni Avstrijani.

Kotor ostane pri srbski državi od l. 1186, do izumretja Nemanjićev l. 1367. V tej dobi je Kotor popolnem svobodna občina, v katerej gospodujó mnogobrojne obitelji plemenitnikov; a od teh se osobito razlikujó obitelj Biboličića uže l. 1124. Dragá, Bučića itd. Srbskim vladarjem je dokaj prijalo, da so vrhovnim gospodarjem Kotora, radi tega ga nadarivajo raznimi pravicam i zemljami. Kralj Juraj. ali Djordje sin kralju Vukanu podeli Kot, l. 1215 povelništvo; njega posnemajo kasneje kralji srbski; Št. Redoslovlav, i brata mu Vladislav i Uroš l. 1230. Nadalje Št. Uroš i žena mu Jelena; car Št. Dušan silni l. 1351. i 1355. i sin mu Uroš IV. l. 1356. Od vseh

nemško-turško zvezo. Lani je Turkom poslal nemških uradnikov, zdaj jim pošilja že oficirje. Nedavno je 10 nemških oficirjev stopilo v turško vojno!

Izvirni dopisi.

Iz Celja. (Mlad tat.) 12letni Vinc. Mavc, ki je še le pred kratkim prišel s svojimi stariši iz Maribora v Celje, potreboval je za pretečeni pust novo šemo ali larfo. Ko mu pa oče ne da zaželjenih denarjev, si je skušal dečko novcev dobiti po drugi poti. Pazil je na cerkvenega strežaja pri sv. Duhu zunaj Celja, kam neki letá skriva ključ od cerkve. Pretečeno soboto ob poldne sname cerkveni ključ iz kostenjaka, kjer je bil shranjen, odpre cerkvena vrata, sname škrinjico, ter jo nese iz cerkve na pokopališče, kjer jo skuša izprazniti. Med tem pa pride slučajno cerkvenik na pokopališče, kateri se komaj polasti pobalina ter ga izroči gosposki. Dali so mu 12 ur zapora; pa menda še nekoliko brezovega olja. Kaj pa če bo mladi tat tožil tistega, ki mu jih je pet naštel? Gorje kaznovalcu!

Toda bati se je, da se razuzdana mladina prihodnje preveč ne uči krščanskega nauka in straha božjega, da še kje ne postane preveč pobožna. Zatoraj se bo treba po izgledu modrih zastopnikov liberalnih mest na vse kriplje ustavljati naj novejšemu vladinemu predlogu. Ta predlog skuša nekatere naj neumnije in nepotrebne igrače iz šolskega poduka odpraviti in pot gladiti pametnejši izreji šolske mladine. Za Boga: Avstrija razpade, če se 8letno obiskovanje šole skrči na 6 let ter se ne mlati več prazna slama — po šolskih klopéh!

Tu nam pride na misel, kar se je čitalo po listih o nekem županu, ki je bil ob enem deželni poslanec. V deželnem zboru — tam nekje na Kitajskem — se je sprožila misel, naj se zabranijo kržem ženitve. Toda modra večina deželnega zbora je sklenila, da je to na veliko korist domovine, ako se ženitve kolikor toliko maožijo, kajti po tej poti se maoži tudi število prebivalcev, kateri bojo po nizki ceni delali po fabrikah itd. Prav živahno je

zagovarjal te kržem ženitve tudi naš župan in deželni poslanec. Kajti, bil je podoben našim liberalcem, kakor jajce — jajcetu. Ko pa pride ovi župan zopet v svojo sosesko, ga prosi srenjski sluga za dovoljenje naj bi smel svojemu vlačugarskemu življenju konec storiti, da zadobijo njegovi otroci njegovo očetovsko ime. „Bog varuj! Kam pride soseska, če danes ali jutri mora skrbeti ne le za tebe temveč tudi za tvojo ženo in tvojo deco“. „Pa če smem prositi, milostljivi gospod župan: Vi ste se v deželnem zboru tako živo potekali za kržem ženitve; zakaj toraj meni tega ne privoščite?“ Dá, to sem moral storiti kot značajni liberalci; toda po tem se v domači soseski ravnati ne smem, kar sem tamkej storil. Če ravno hočeš imeti zakonsko ženo, pa popusti službo v soseski“. Sluga tega ni storil, temveč še danes živi v divjem zakonu, v kterega pa ne bi bil privolil, ako mu ne bi bila postava in pa liberalni župan dajala upanja do pravega zakona. — Dakle: liberalna značajnost na Kitajskem pa še nekje drugod: Na papirju so telesne kazni v kajhi in v šoli odpravljene — v resnici se pa vendar rabijo; kržem ženitve so dovoljene; toda kedar bi pamet zahtevala, naj se dovoljenje da za ženitev, da se konec stori pohujšanju, takrat dovoljenja dobiti nij. Živela doslednost!

Iz Sarajeva došel nam je list, pisan 18. t. m., iz kterega posnamemo naj to-le: Preč. g. kanonik dr. Anton Jeglič dospel je srečno tje dne 9. febr., stanuje in obeduje pri nadškofu, kateri ima dva kaplana: g. Gözsl je Hrvat in g. Slavič jezuit Slovenec iz Ljutomera. Kakor bratje živijo med seboj. Delo je od začetka strašno težko. Vlada rada pomaga, kar le more v pretežavnih okoliščinah. Marsikaj se snuje na pr. poprave cerkvá, šole, vstav za spreobrnjenke iz mohamedanstva, odgojevalnice, bolnišnice itd. V Boga zaupamo.

Sarajevo ima prekrasno lego. Mislim, da spomladi mora prav rajsko biti. O vojski ne vem ničesar. Sarajevski list niti ne črhne o njej, da, v zadnjem je natisnjen oglas vladin, da ne sme nikdo pisariti kaj o vojaških naredbah. Tudi se smrtna kazen napoveduje

onemu, ki bi iz zlobnosti nastavljal na železnici kamenje ali sploh kaj naredil, kar bi bilo proti javni varnosti.

Včeraj smo šli vsi k javnemu izpitu iz krščanskega nauka. Gimnazija je nadškofovi hiši prav blizo. Doslej ima tri razrede. Katoličanov je 48, število družih mi ni znano. Katehet je fra Daniel. Ob devetih so se pričele skušnje iz verskega nauka vseh veroizpoved. Mladež vseh različnih verstev ni bila skupaj, ampak odločena. Prišli so poslušati tudi judje in mohamedanci. Vodja gimnaziji je protestant. Očetje frančškani so jako prijazni... Okoli ene je z grada jelo streljati. Bil je požar, ki so ga pa kmalo pogasili. Ko bi bil veter nastal, bi bil lahko strašansko požar, ker je većinoma vse leseno. — Jutri bo celi dan sv. Rešnje Telo izpostavljeno; duhovni smo si ure za molitev razdelili. Tudi veliki teden in veliko noč bomo skušali kar se dá lepo napraviti. Nadškof hoče svojo kapelico odpreti tudi občinstvu; dal je postaviti vanjo spovednico, klopč itd.

Došel nam je tudi „Directorium Romanum Archidioecesis Vrbosnensis“, tiskan v Inomostu (Oeniponte); Pastirski list crkvi božjoj u Sarajevu i svim vjernikom u nadbiskupiji Vrbosnanskoj v 8 str. 20., tiskan v Sarajevu; in tako tudi „Srce Isusovo“, službeni list za to nadškofijo v 8 str. 16. — Izročil je blagi nadškof Josip vse svoje vernike „Srcu Jezusovemu“ in za patrono ali zavetnico nadškofije izbral si Devico Marijo brez madeža spočeto. — Prvi pastirski list in službeni časnik — oba sta pisana jako prisrčno. V službenem listu, 1. broj 15. januarija (viečnja), nahajale se bodo razna službenih stvari tudi razprave občne, na korist duhovnom in neduhovnom, torej se vabijo sploh podporniki, naj si ga naročijo. V gladkem, lahko umevnem srbsko-hrvatskem jeziku izhajal bode vsaki mesec, stane dva forinta na leto, in naroča se „Srce Isusovo“ v Sarajevu, odgovorni urednik mu je tajnik nadbiskupov g. Ivan Götzl. —

Domače novice.

V Ljubljani, 25. februarja.

(Ribištvo na Kranjskem.) Neutrudljivi predsednik kranjskega ribiškega društva, g. Kastelic, je v bajer pri gradu Rakovniku blizo Ljubljane dne 30. grudna lanskega leta položil 4000 postervnih jajčič. Iz njih se je izleglo blizo 3600 mladih posterv, ki kakor blisk po bajerju švigajo. V nekih tednih se bodo te ribice prenesle v za nje odmenjen potok.

„Laib. Ztg.“

(Požar.) V Jugorjah pri Loki črnomaljskega okraja je pogorel posestnik Predovič. Škode je 1200 glđ. Bil je zavarovan.

(Občinska volitev.) V občini Hotedržici pri Litiji bil je za župana izvoljen posestnik Matej Gruden.

(Za „narodni dom“) se je že začelo povsod nabirati. Želeti bi bilo, ko bi vodstvo vsak teden enkrat objavilo izkaz o doneskih, ker rodoljuba veseli brati kako svota narašča, in in s tem dobé ljudje veselje do kake stvari, če jo vrlo napredovati vidijo.

(V Alojznici) so gojenci pustni večer napravili veselico, kateri je bil vspeš tale: 1. Slavnostni govor. 2. Pjevajmo! Moški zbor. Zložil Ant. Foerster. 3. Danici. Moški zbor z bariton-solo. Zložil dr. B. Ipavec. 4. a) Tuga po domovini. Zložil Jul. Hopfa. b) Scherzo. Zložil Horzalka. Na klavirji za 4 roke. 5. Slavček. Čvetverspev. Zložil K. Zahorsky

listin je najzanimivejša in najzvučnejša ona, cara Dušana od l. 1351., tu pripoveda Dušan, kako so k njemu v Prishtino došli plemenitniki mestjani njemu vernega, stolnega, ljubega in slavnega mesta Kotora, na ima Miho Bučić i Grube Bištetič i Žun Balšević i Grgur Gimanić in Bože Bigović. it. Iz te listine se vidi i tudi, da l. 1351 največidel Boke je podvržen kotorskeji občini. L. 1363, besnila je tú strahovita kuga; zato so mnogi Benečani, koji to v mestu imeli na prodaj svoje blago pred strahom pobegnoli v Benetke. Po smrti Št. Uroša IV. l. 1357 priznade Kotor gospodarjem kralja Vukašina; ali na to se pojavi žetski gospodar Gjorgje Balšić da Kotor siloj spravi pod svojo oblast. On ga zasede s kopnega i morja, da ga prisili na predajo. Ali kralj Vukašin i sami Kotorci pomole se Venetčanom, naj oni Balšića pretajnami sklone, da ostane veren niti Vukašinu, nego ostane sedaj za malo časa povsem neodvisna občina.

Potim nahajamo Kotor v razprtiji z Venetčani, ter l. 1374 beneško starešinstvo zabiči svojim podanikom, da ničesa naj ne vozijo v Kotor; i onim nastanjenim v njem zapovejo, naj za 3 mesece popuste mesto — ako nečejo zgubiti svoje blago (imovino). Verjetno je, da je tuda Kotor se naklanjal na stran hrvatsko-ogrškega kralja Ljudevita I., pod kojega obrano

se izroči, ko počí vojska mej Republiko i Ogrsko. Da Kotor obranijo beneške osvete, ga posedejo Genoveji Ljudevitu zavezniki. L. 1378. pripluje velikim brodovjem pod Kotor beneški admiral Viktor Pisanši, ga zavzame naskom. Osvoji tvrdnjavico v kojoj se je bila zatekla genoveška posadka, da mesto vpleniti i po vrhu še otme Kotorcem nekatere svētine, za kojimi so največ žalovali. V beneških rokah Kotor ne ostane mnogo časa. L. 1381. se morajo Venet. zavezati, da na podlagi mira skienjenega v Turinu, predadó Kotor kralju Ljudevitu I.: dotično njegovemu polnomočniku Pavlu Jurjevčú iz Zadra. Še tisto leto prime Pavel Jurjević Kotor od zapovednika Jakoba de Rippa, to potvrdi izjavej v Kotoru pred mestnimi vrati. Po smrti Ljudevita I. l. 1382. poganja se zanj bosanski kralj Št. Tvrdko I., i ga zadobi l. 1385. od ogrsko-hrvatske kraljice Elizabete. L. 1385 izda Št. Tvrdko Benečanom povelje, kojim on — kakor gospod Kotoru, potvrdi benečanskim trgovcem vse pravice, ki so jo preje imeli v tem mestu. L. 1391 je Kotor moral trpeti mnogo nasilja od sosednjih žetskih knezov. Ponudi se na to l. 1396 Venetčanom, da ga vzamejo pod svoje okrilje, ali varstvo; ali oni ta pot jim otrečejo.

(Konec prih.)

6. a) Romanca. Zložil M. Haniš. 6) Mazurek. Zložil K. M. pl. Weber. Na klavirji za 4 roke. Zamujeni vlak. Šaloigra v petih činih, z vde- jano R. Genée-jevo „laško salate“, ki jo poje mošbi zbor. — Vse točke so se izvršile jako dobro in živo; posebno zanimiva je bila umetno vmes stavljena „laška salat“. Razun prem. knezoškofa, več duhovnov je bilo vpricho mnogo šolske mladine. Škoda, da se v take koristne in vedrilne vaje le premalo prostega časa daje mladini po šolski sedanjí vravnavi.

(Dve zlati poroki dveh bratov in dveh sester.) V Ljutomeru na slovenskem Štajerskem sta vzela pred 50 leti dva brata vsak eno sestro. Oba para sta doživela toliko let, da sta praznovala letos skupno zlato poroko. Nebrojna množica ljudstva se je te redke svečanosti udeležila. Oba brata, katerih eden je 74, drugi 72 let star imata mnogo čvrstega zaroda, sinov, hčera in unukov.

Razne reči.

— Kriva obsodba. Čudno, da se kriva obsojenja tako množijo! Še le zadnji „Slovenec“ je pripovedoval, kako je bila Steiner po porotnikih umora „kriva“ spoznana ter potem k smrti obsojena. Le pomilostenje cesarjevo jo je rešilo, in je tako pričakala, če tudi v ječi, da je njena nedolžnost na dan prišla. Enak izgled nam pripoveduje „Süi-steier. Post“. Neki L. Grossman je bil v Celji umora svoje stare matere obdolžen, po porotnikih „krivega“ spoznan in po sodnikih k smrti obsojen. Grozne smrti ga zopet rešila milost cesarjeva, pa zdihoval je čez šest let v hudi ječi, dokler je namreč pravi morilec na smrtni postelji svojo hudobijo obstal in nedolžno zaprt Grossman bil izpuščen.

Mar li res porotne sodbe niso več za rabo? Reč bo menda tako, kakor pri vsih liberalnih napravah in postavah. Na papirju je vse izvrstno lepo, da se mora človek skoraj veseliti, da je take srečne čase doživel. Ali potrpežljivi papirji in resno življenje kako so pač to različni stvari!

— Na Francoskem so tudi ptičji republikanski rudečkarji. Neki rudečkar je imel v svojem tičniku kosa zaprtega; znano je, da ima kos dober posluš in da se ga lahko navadi vsako vižo prepevati. Ta liberalalec je na orgljice učil svojega kosa republikansko vižo: marsellaiso žvižgati in brihten tiček naučil se je kmalo imenovano vižico. Ko je bil tiček že zadost izurjen, ga naš rudečkar izpusti. Kos vesel se svoje prostosti brez prenehanja prepeva navajeno vižo. Lepa truma krilatih tovaršev priletí, pazno umetnika poslušá ter se vižice naučí. Kmaló se ostudna rudečkarka marsellaisa po vsem bližnjem grmovji razlega. Si non é vero, e ben' trovato.

— Naročite si „Katoliške misijone“, ker, odkar je začel list izhajati, verni kristijan, ki želi s Cerkvijo radovati se ter z njo živeti, izvrstnega lista ne more lahko pogrešati. — Po poročilih iz Bombaja je bil misijonar Brieux v Tibetu kamajau potem še razmesarjen.

— Kje so konji najbolj po ceni? V južni Ameriki, v argentinski republiki. Tam letajo divji po pustinjah in stepah, ter so vsacega, kdor jih hoče loviti. Prodajajo se prav lepi, urni konjčiči po tolarji, to je v našem po dva goldinarja eden. V šestih doeh je tak konj privajen in ukrotéa. Za tako krotenje in ujahanje se plača zopet en tolar, da pride konj na dva tolarja.

— Dohodki pariških gledišč. Leta

1880 so pariške gledišča imele takele dohodke: Velika opera 3,087.000 frankov, francozka komedija 1,863.000 fr., komična opera 1,396.000, hipodrome 1,200.000 fr., chatelet 1,138.000, variétés 1,120.000 fr. Za njimi sledi še mnogo drugih gledišč, ki niso Gospele do celega milijona dohodka. Vse pariške gledišča so imele 22 milijonov frankov dohodka.

— Črna zajec. V pruski Šleziji so pretekli mesec ustrelili čisto črnega zajca. To je že drugi črni zajec, ki so ga tam dobili. Pravijo, da je čez rusko mejo, v varšavski guberniji dobili več črnih zajcev. Tam se dočé tudi črne lisice; njih kože pa so silno drage. Plačajo se po 4000 rubljev.

— Prebivalstvo severnih držav v Ameriki znaša zdaj 50 milijonov, toraj za 23 milijonov več, ko pred 30 leti. Rusija ima 75 milj. prebivalcev, Nemčija 44 milj., Avstrija 38 milj., Francija 36 milj., Anglija 34 milj., Italija 28 milijonov.

— Svarilo. Ljudje so že dostikrat sleparjem v roke prišli, vendar se jih še vedno ne manjka, ki se takim tičarjem na limanice vsedejo. Tako je zdaj iz Dunaja ušel en tak slepar, z imenom Tichy, ki je rekel, da bi ljudem službe preskrbel, samo če mu dajo kavcijo. Ko je na kavcijah nabral do 8000 gld. in ta denar tudi že zapravil v mešani družbi, jo je iz Dunaja popihal. Kako srce mora tak potepuh imeti, da ljudem, ki so tako že brez službe, še zadnje prihranjene ali celo izposojene solde pokrade! Zato svarimo pred inserati nemških, judovskih listov, ki vsako naznanilo v svoje predale sprejmejo in so s tem že marskoga v nesrečo spravili.

— Ogersko ženitovanje. V Komlosi na Ogerakem je bilo 12. t. m. kmečko ženitovanje, pri katerem so vabljeni gostje pojedli šest volov in 400 parov perutnine. Potice se je speklo iz štirinajstih centov moke. Vendar je še jedi zmanjkalo in so morali iti k mesarju po 40 kil mesa. Potem se ni čuditi, da se je pri tej priložnosti izpilo 4500 litrov vina. Dober tek vsem!

— Razstava jedil. Znano je, da Lah vse počé, to je, on zoa iz slabe tvarine dobro jed pripraviti. Zato je laška kuhinja od nekdsj sloveča. To je napotilo neko družbo v Rimu, da je napravila o predpustu razstavo laških jedil. Tu so se razkazovale vsakejake klobase in salame, vsakolične in razno pripravljene ribe, pa tudi močnate jedi itd. Kdor si je enkrat oči napasel, podal se je potem v posebno sobo, kjer se je vsaka teh jedil v resnici za denar dobila.

— Obrtna razstava v Pragi. Prihodnje leto 1883 mislijo Čehi napraviti veliko obrtno razstavo, h kateri vabijo vse po svetu razkropljene Čehé. To razstavo hočejo porabiti in povzdigniti v veliko narodno svečanost.

To bo nam Slovincem nekoliko v napotje, ker mislimo drugo leto praznovati tudi svoje svečanost 600 letnega združenja z našo dinastijo, in bi mi želeli, da bi bila tisti čas pozornost Avstrije na nes obrnjena, ker se na dejamo visokih gostov.

— Aleks. Friedmann †. Na Dunaji je umri državni poslanec Friedmann, še le 44 let star za kozami. On je bil izvedenec v tehničnih rečeh. Ni še dolgo, kar je dunajske časnike v roke vzel, in jih grdo očel zavolj njih podkupljivosti in nesrsmnosti. Tačas mu je naša stranka živo ploskala, levica pa se je kisto držala in pred glasovanjem iz zbornice bežala. Tako je tedaj Friedmann en par tednov pred svojo smrtjo vendar sprevidel spridenost liberalnih časnikov. Kdo vé, če ni šel s pre-

pričanjem na oni svet, da tudi liberalna stranka, ktere ud je bil, nič ne velja?

Poziv slovenskim pisateljem!

Matica Slovenska bode po odborovem sklepu s 13. dne t. m. v posebnej knjigi na svetlo dala obširen životopis pokojnega svojega prvosednika dr. Jan. Bleiweisa viteza Trsteniškega. Pisatelji kateri hoté prevzeti to delo ali vsaj sodelovati pri njem, naj se do 15. dne prihodnjega meseca marca oglašé društvenemu prvosedstvu.

Uredovanje Letopisa za 1882. leto je Maticin odbor izročil podpisnemu prvosednikovemu namestniku, ki se torej usoja uljudno vabiti slovenske pisatelje, naj mu čim preje, vsakako pa do konca augusta meseca blagovolijo poslati rokopise namenjene za letošnji Letopis. Sprejemali se bodo vanj kakor doslé krajsi znanstveni in poučno-zabavni članki. Za Letopis kolikor moči ustreza različnim zahtevam Maticinih družabnikov, je želeli, da je njegova vsebina mnogovrstna, v obče zanimljiva in vsacemu izobraženemu Slovincu umevna: zaradi tega spisi za Letopis z jedne strani ne smejo biti preobširni, z druge ni strogo učenjaški. Izvirnim člankom se bode dajala se vé da prednost; mej prevodi bi v prvi vrsti ugajali oni iz slovenskih jezikov, to je iz češčine, poljščine in ruščine. Pisateljska nagrada je različna in se po vzajemnem dorozumljenji naprej ustanovi, če treba; v obče po določilih odborovega opravilnika znaša nagrada izvirnim delom 25 do 40. prevodom 12 do 18 goldinarju za tiskano pólo in se vselej še le izplačuje, kader je spis natisnen.

Pisatelji, kateri véče slovstvene proizvode pripravljajo in namerjajo ponuditi jih Matici Slovenskej, naj jih takoj naznanijo in, kader bodo gotovi, pošljejo v presojo odboru, ki bode pa sploh v poštev jemal le rokopise, kateri so gledé jezika popolnem godni za tisek.

Maticin odbor pričakuje, da bodo vsi rodoljubni pisatelji slovenski složni podpirali najimunitnejši naš slovstveni zavod — narodu našemu na radost in korist, svojemu imenu na čast in slavo!

V Ljubljani 23. februarja 1882.

Za odbor Matic Slovenske:

Peter Grasselli,

prvosednikov namestnik.

Listnica opravištva.

Č. g. V. E. kapl. v Šk. L. Da, za preteklo leto vse plačano.

Č. g. A. P. vik. v G. Za preteklo in tek. leto vse plačano.

Č. g. M. K. kapl. v K. Segá do 1. julija 1881.

Č. g. J. H. duh. v L. Poslano zadostuje za 3/4 tek. leta.

Č. g. J. L. župn. na St.: Se motite; za l. 1880 je bilo 7. febr. istega l. plačano; tedaj plačano do konca tek. leta.

Blg. g. A. B. vel. posesta. v P. Nekoliko imate prav, nekoliko nimate prav, kakor se obrne. Bomo videli.

Č. g. J. N. duhovn. v G. Potrpite še malo. Ali se bode zgodilo vse po Vaših željah, ali pa nič; polovičarija mora tudi enkrat nehati.

Č. g. K. B. v D. Smo popolno Vaših misli; le čudno, da nekteri nikoli ne umejo.

Organistova služba

pri farnej cerkvi v Vipavi je razpisana. Plače ima na leto organist 300 gld. za stanovanje pa dobi 100 gld., tudi nekaj pogrebne štolnine se dobi.

Prosilci naj svoje prošnje s pričevali vred farnemu predstojništvu v Vipavi do 12. marca t. l. predložijo. (1)

Telegrafové denarne cene 26. februarja.

Papirna renta 73.75 — Šroberska renta 75.10 — Zlata renta 91.75 — 1866letno državno posojilo 131.50 Kreditne akcije 293. — — London 120.40 — Ces. kr. oskoini 5.65 — 20-frankov 9.53.